

Postoje a předsudky v metadonovém substitučním programu v Brně

R. Marek, K. Strnadová, T. Klášterecký
Společnost Podané ruce Brno

AT konference 2017

Metadon

- ▶ Syntetizován v r.1939 v Německu Bockmulem a Ehrhartem.
- ▶ v r.1947 uveden do USA pod názvem Dolophine (dolor-bolest a phine-konec). Vytvořila se legenda, že jméno Dolphine bylo vytvořeno německými objeviteli k poctě Adolfa Hitlera a že původně se lék jmenoval Adolphine.
- ▶ Je více než 50let používán v substituční léčbě.
- ▶ Od r.1992 i v ČR, kdy byl dovezený ze Švýcarska dr.Preslem.
- ▶ V r.1999 vytvořeny v ČR oficiální standarty substituční léčby.

Substituční metadonový program v Brně

- ▶ 2000 byla zahájen provoz substitučního centra v Brně-Řečkovicích (okraj města)
- ▶ 2011 přestěhování substitučního programu do centra města do objektu řádu Milosrdných bratří a vytvoření uceleného komplexu nízkoprahových služeb Vídeňská.
- ▶ 2014 spuštění druhého metadonového programu v rámci TC na Bratislavské ve vyloučené lokalitě v centru města

Substituční metadonový program v Brně

- ▶ Substituční centrum Vídeňská má maximální kapacitu 80 klientů a program je strukturovaný do skupin A-C (od denního docházení až po týdenní výdeje pro pracující klienty).
- ▶ Substituční centrum Bratislavská bylo koncipováno jako nízkoprahové ve vyloučené lokalitě bez možnosti výdejů domů, 100% klientů jsou Romové, počet klientů kolem 20.

Co se říká o metadonu v Brně?

- ▶ Není to léčba, je to podávání drog.
- ▶ Je to konečná, z metadonu se už nikdo nedostane.
- ▶ Pracovníci v Brně metadon ředí.

- ▶ Mnoho klientů usiluje o výdeje, aby pak metadon mohli prodávat.
- ▶ Klienti se jdou napít metadonu a pak jdou na pivo.

Anonymní dotazník pro klienty

- ▶ Co jste si mysleli o metadonovém programu, než jste do něj vstoupili?
- ▶ Odrazoval Vás někdo z okolí od vstupu na metadon?
- ▶ Co se říká o metadonu ve vašem okolí?
- ▶ Odsuzuje někdo substituční léčbu metadonem?
- ▶ Považuje někdo z vašeho okolí metadon jako drogu?

- ▶ Proč jste nastoupil do metadonového programu?
- ▶ Omezuje Vás nějak pravidelné docházení na metadon?
- ▶ Vadí Vám, že se tu potkáváte s jinými klienty?
- ▶ Je obecně známo, že část výdejmů metadonu se prodává na černém trhu. Myslíte se, že pro některé klienty je získání metadonu k prodeji motivací k vstupu na metadon?

- ▶ Co se Vám v metadonovém substitučním programu nelíbí?
- ▶ Co si podle Vás personál (sestry, doktor) myslí o klientech?
- ▶ Myslíte si, že pracovníci metadonového substitučního programu mají předsudky vůči klientům (feťákům) ?
- ▶ Myslíte, že tyto případné předsudky ovlivňují chování vůči vám klientům?
- ▶ Jak si představuje ideální pracovníka v metadonové substituci?

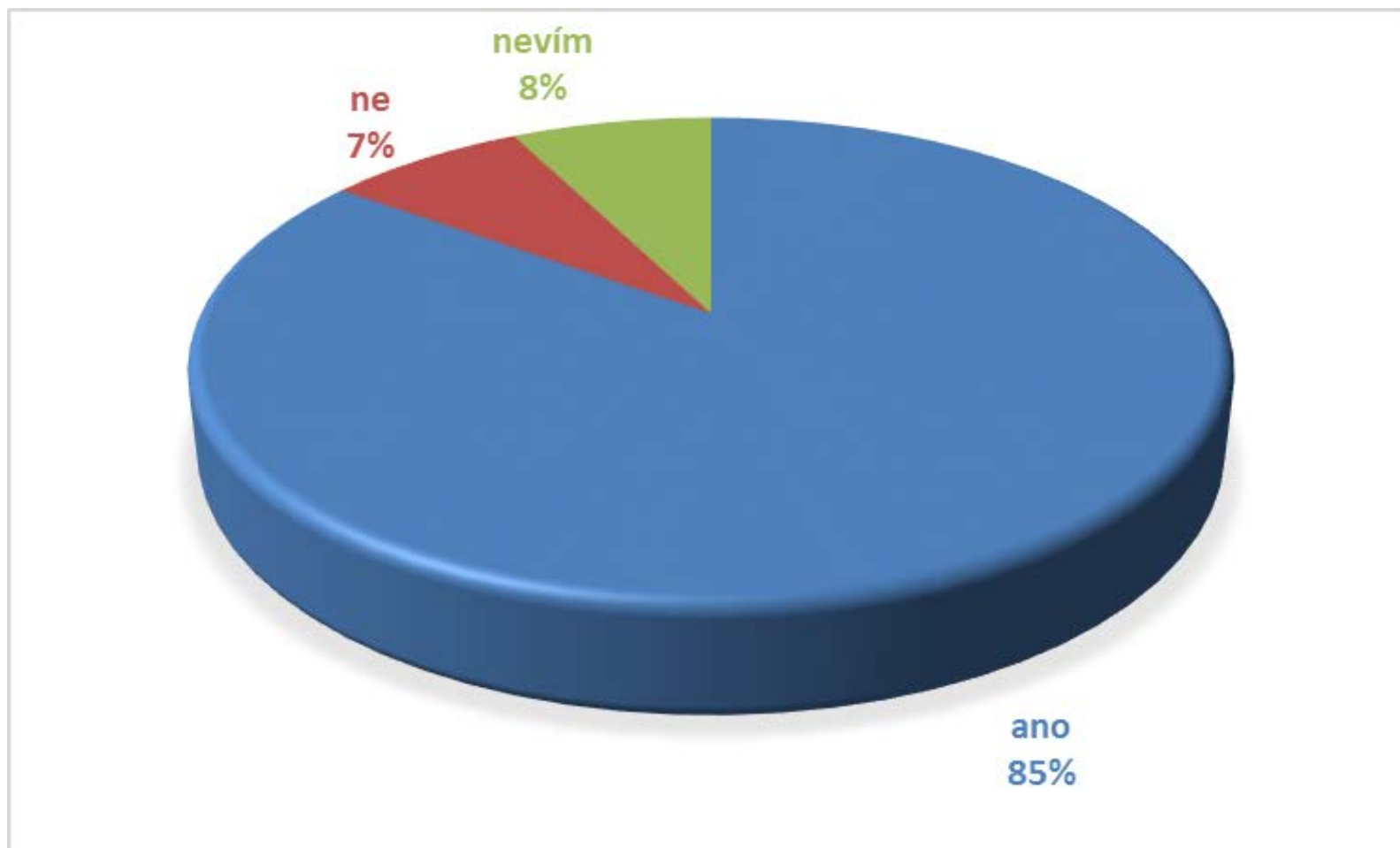
vyhodnocení dotazník pro klienty

- ▶ Aktuálně celkem 90 klientů v obou programech.

Z toho 45 klientů vyplnilo dotazník (31 klientů z centra Vídeňská a 14 klientů z Bratislavská) tzn. 50% klientů dotazník odevzdalo.

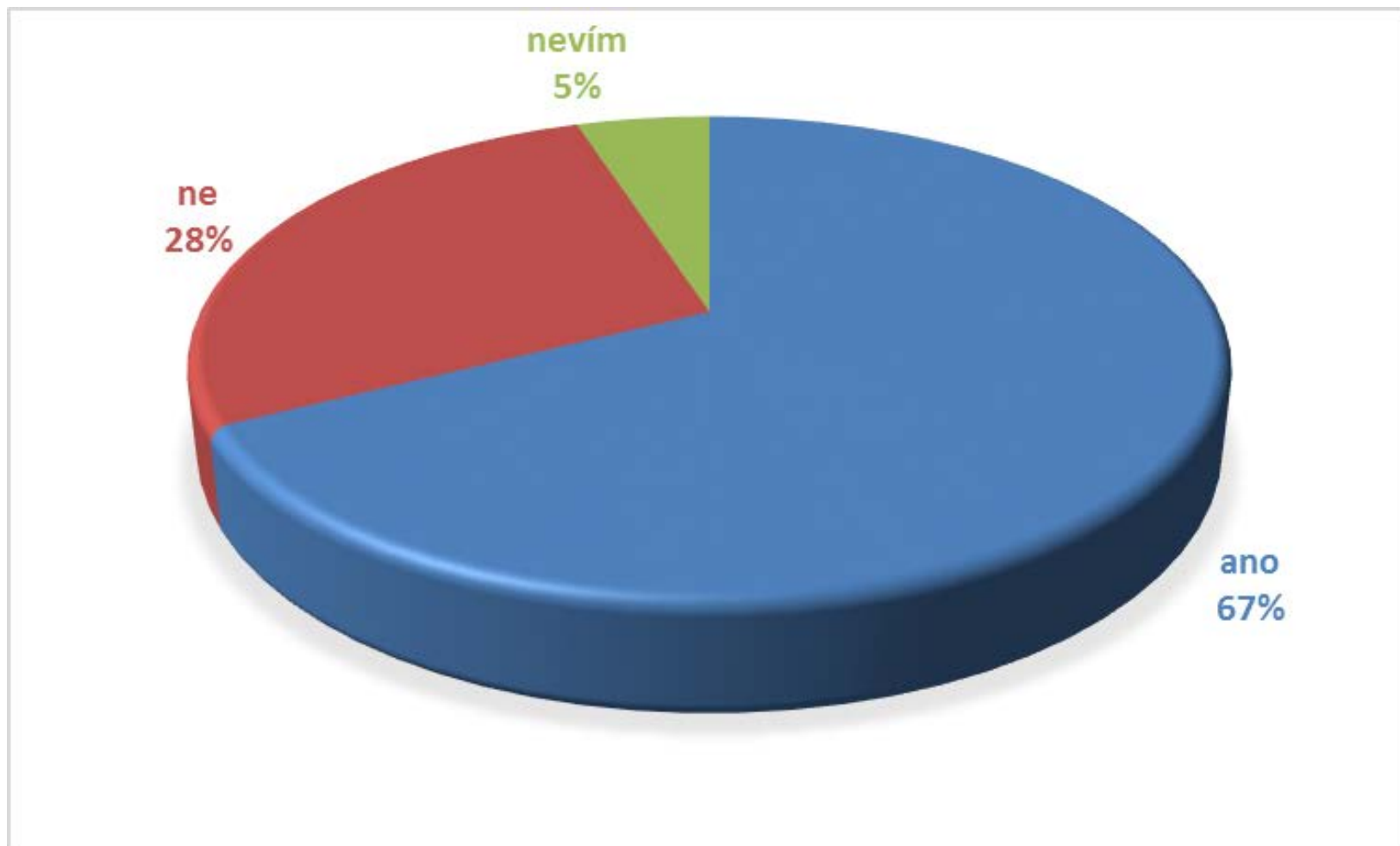
- ▶ 5 dotazníků se nedalo hodnotit (minimum odpovědí nebo odpovědi nevím)

Považuje někdo z vašeho okolí metadon za drogu ?

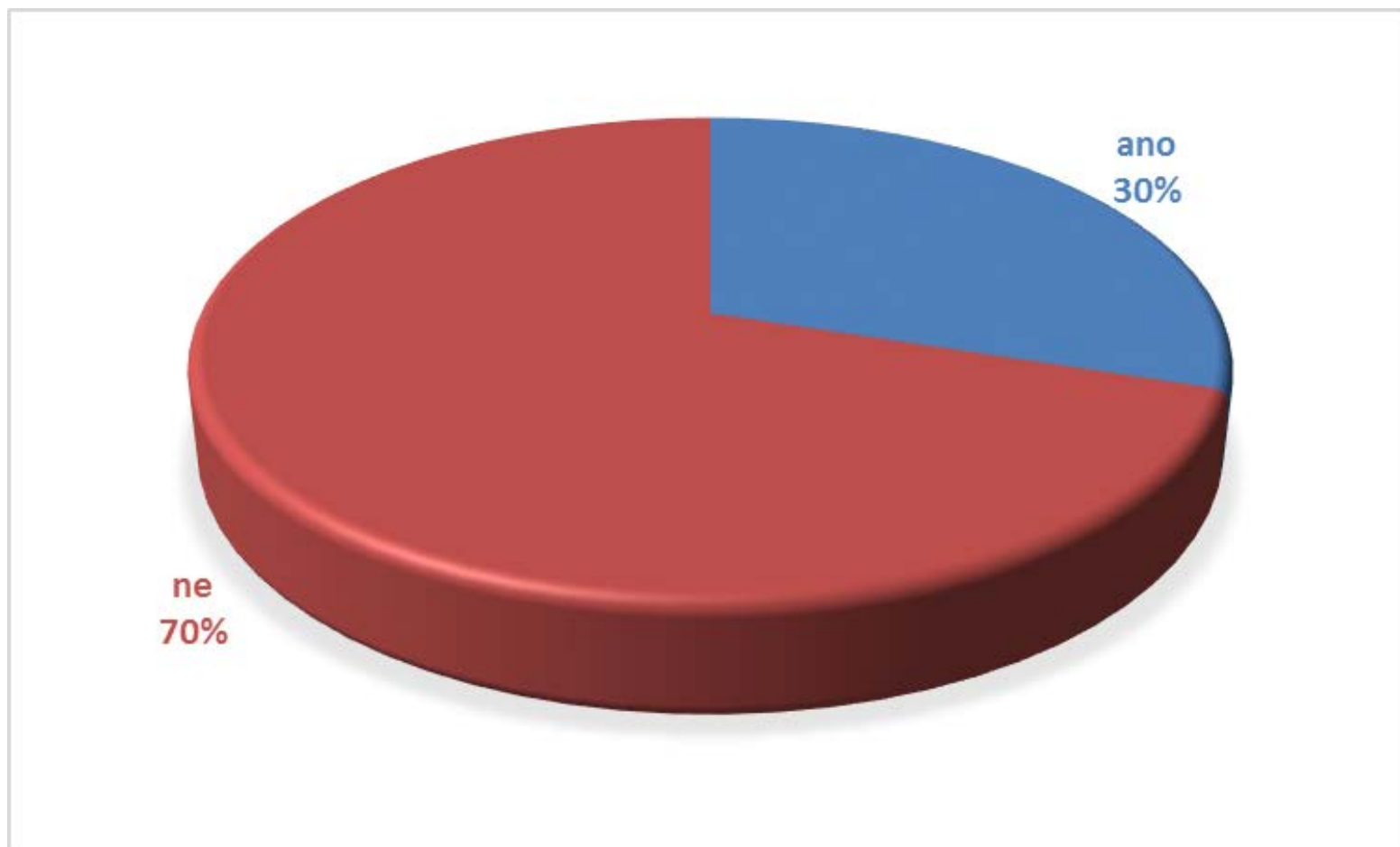
Odsuzuje někdo léčbu metadonem?

Co se o metadonu říká ve vašem okolí?

- ▶ Je moc návykovéj, je to horší než drogy.
- ▶ Metadon je taky návyková droga !
- ▶ ...že je horší než heroin...
- ▶ ...že je mi to stejně na nic a že z toho budu mít dvakrát krizi..
- ▶ ...že se z toho snadno nedostanu..
- ▶ ...že je to na hrozně dlouhou dobu...
- ▶ ...že je to lepší než brát drogy..
- ▶ ...že je to dobrý...

Odražoval Vás někdo z okolí od vstupu na metadon?

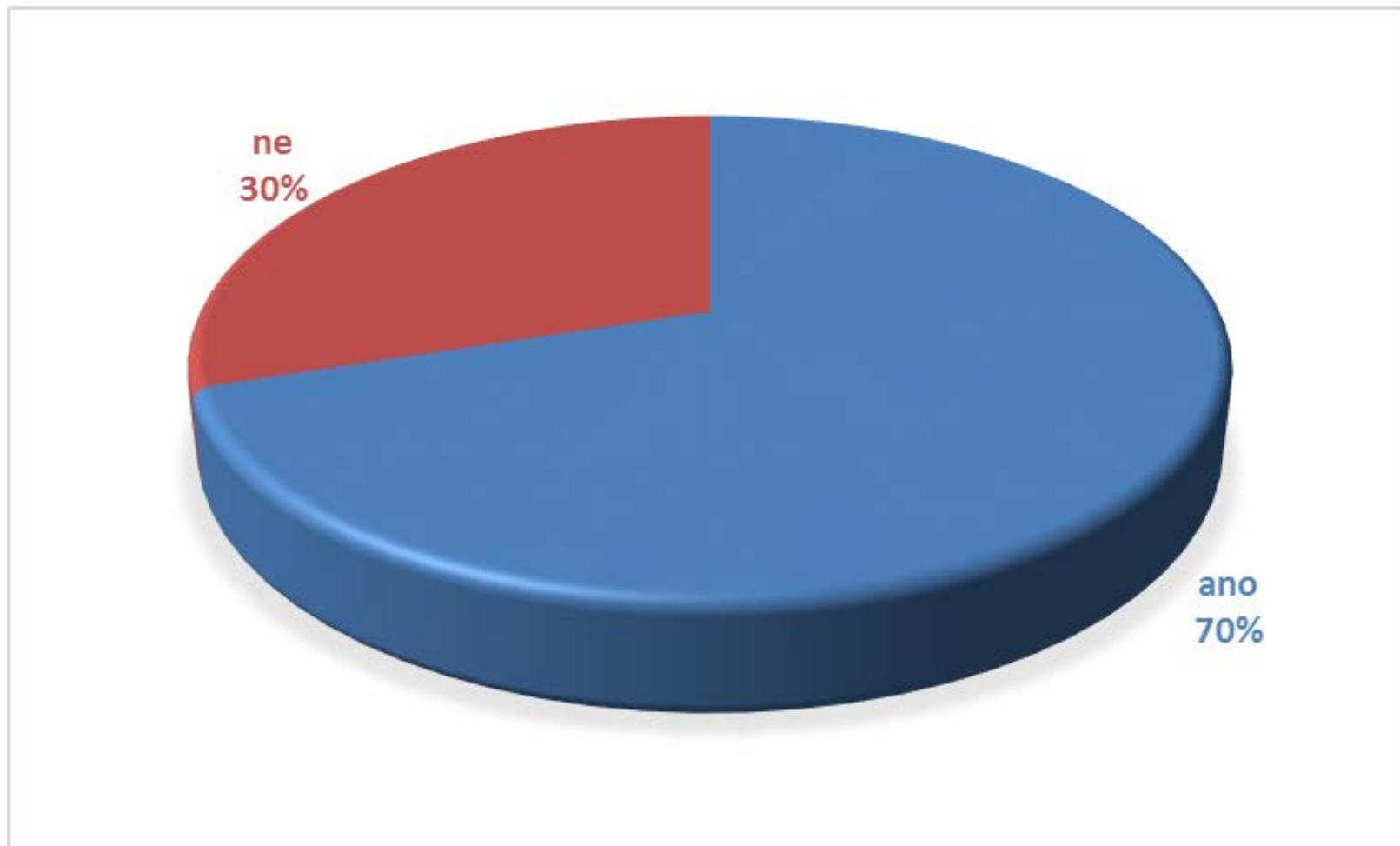
Co jste si mysleli o metadonovém programu, než jste do něj vstoupili?

- ▶ Je to možnost jak se dostat z drog, z prostředí ulice a od dealerů
- ▶ ...že mi pomůže k normálnímu životu..
- ▶ ...že asi pomáhá narkomanům, ale je to dlouhodobá závislost...
- ▶ ...že nebudu pokračovat v trestné činnosti...
- ▶ ...že se konečně budu moci starat o děti...
- ▶ ...že je to pomoc při abstráku...
- ▶ ...že ho budu užívat do konce života...
- ▶ Bál jsem se toho.

Proč jste nastoupil do metadonového programu?

- ▶ Chtěl jsem přestat s heroinem...s drogama...abych nefetoval..
- ▶ Abych se nemusel každé ráno probouzet s tím, že musím jít krást na dávku.
- ▶ Nechtěl jsem krást na heroin a byl mě doporučen od „streetů“
- ▶ Měla jsem abstráky a taky jsem chtěla přestat.
- ▶ Abych si přestala aplikoval nitrožilně.
- ▶ Abych mohl pravidelně chodit do práce.
- ▶ Protože jsem měla rodinu a nechtěla jsem už žít na drogách.
- ▶ Kvůli sobě a kvůli mým dvěma dětem.
- ▶ Abych přestal krást a kvůli blízkým..prosili mě o to !

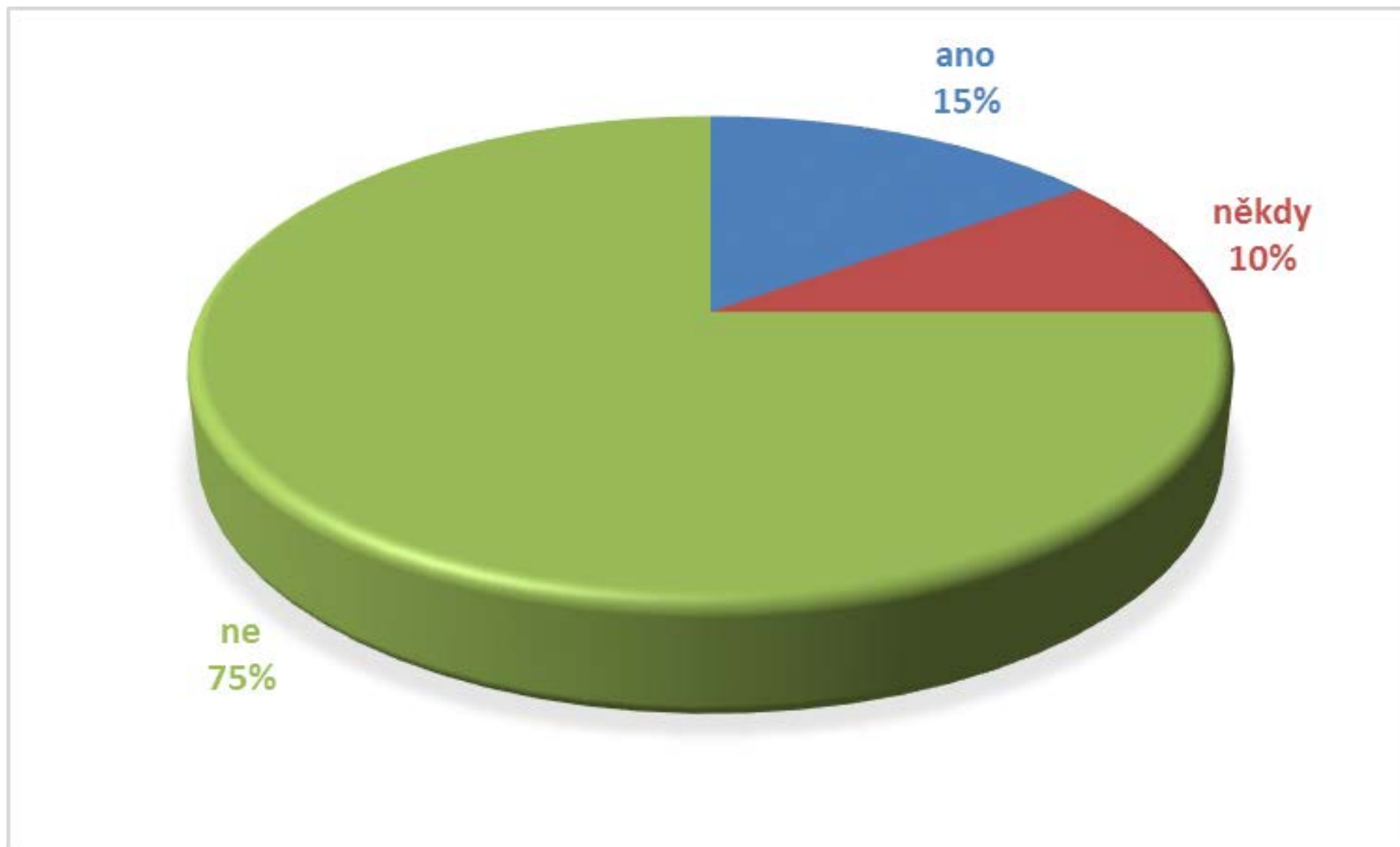
Omezuje Vás nějak pravidelné docházení na metadon?

Omezuje Vás nějak pravidelné docházení na metadon?

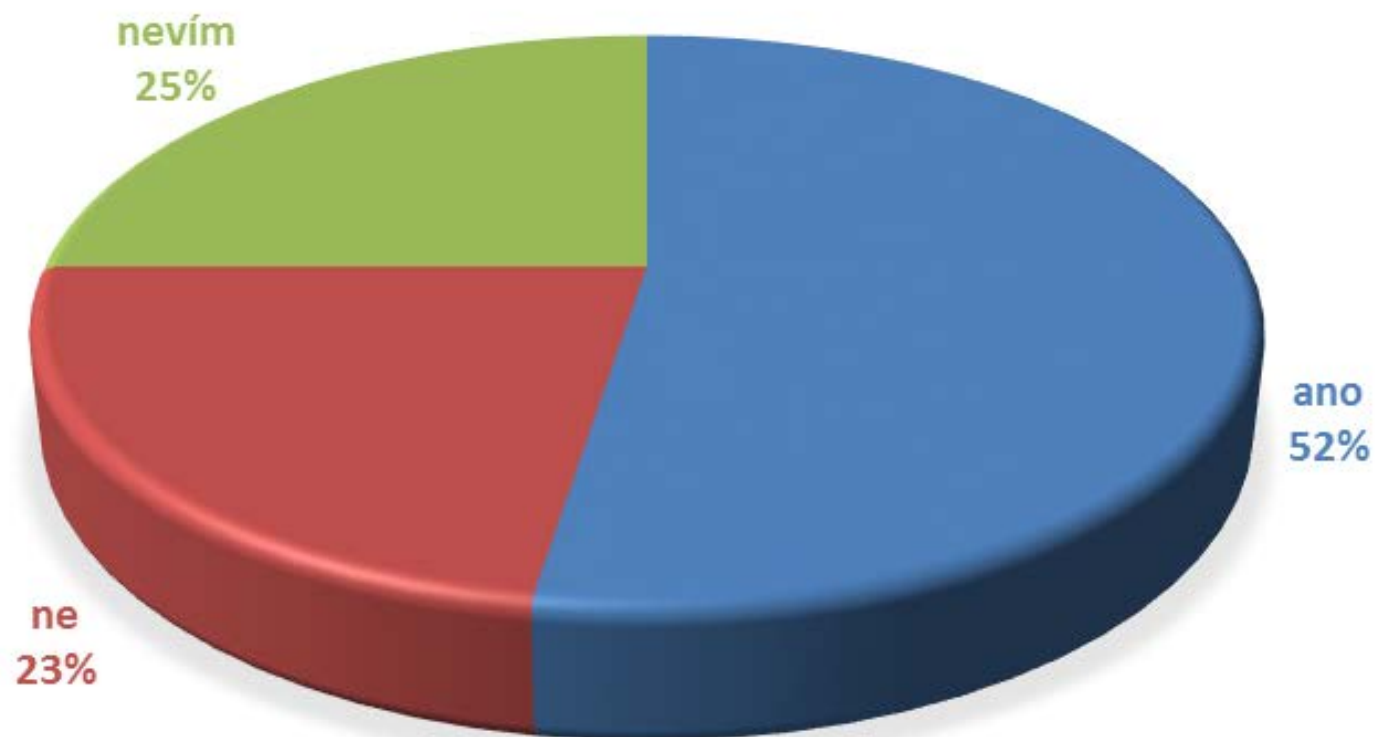
- ▶ Ano, je přehnaně časté !
- ▶ Ano, kvůli práci
- ▶ Ano, pracuji a dojíždím 120km.
- ▶ Ano, hrozně moc, chodím do práce a ještě vodím děti do školky.
- ▶ Ano, vyzvednutí v lékárně, popř.u lékaře v místě bydliště by bylo lepší.
- ▶ Ano, hodně, ale má to svoje plus.
- ▶ Ano, ale je to můj problém. Kdybych nebyl idiot, tak jsem v „B“

Vadí vám, že se tu potkáváte s jinými klienty?

Myslíte si, že pro některé klienty je získání metadonu k prodeji motivací k vstupu na metadon?

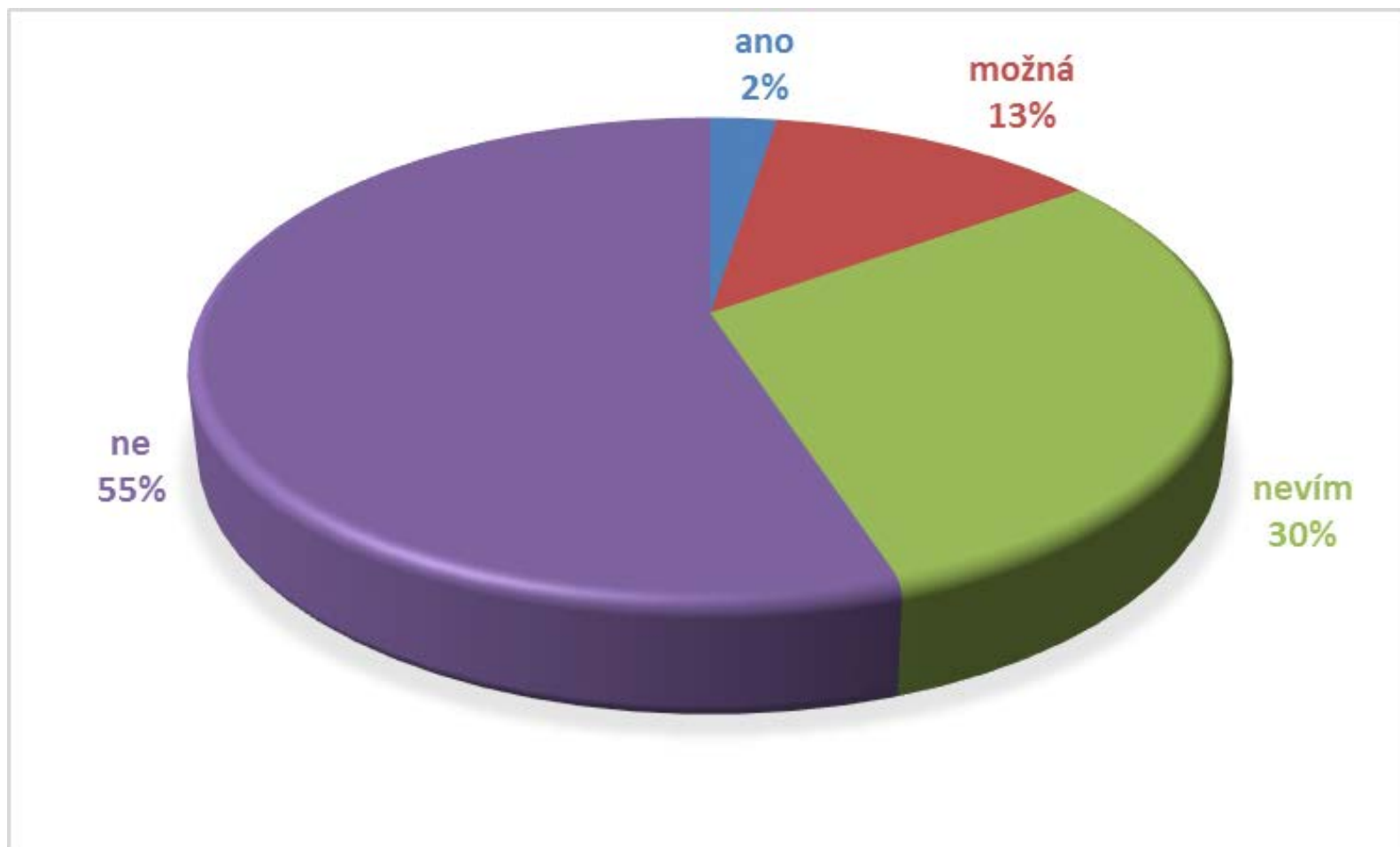
Myslíte si, že pro některé klienty je získání metadonu k prodeji motivací k vstupu na metadon?

- ▶ Ano, jsou takoví lidi.
- ▶ Ano, většina „Béčkařů“ to prodávají v rozmezí za ml 35-90kč.
- ▶ Ano, již jsem zde viděl „individua“ kteří dávku rychle venku vyzvrací a výdeje pak prodávají.
- ▶ Ano, samozřejmě, kdo moc bere a chodí do „C“
- ▶ Ano, minimum 3%
- ▶ Je mi to jedno, je se tady léčím.

Co se Vám na metadonovém programu nelíbí?

- ▶ Málo výdejů.
- ▶ Pravidla nejsou pro všechny stejná !
- ▶ Záchod, test čurání na povel, mám špatnou prostatu, při tlačení mi leze střevo ven, jsem po operaci hemeroidů !
- ▶ Pohovory, jsou moc dlouhé, stačilo by 15-20minut.
- ▶ Občasné obtěžování ze strany klientů.
- ▶ Prostředí, vchod na metadon.

Myslíte, že mají pracovníci metadonového programu máj předsudky vůči klientům?

Jak si představujete ideálního pracovníka v metadonové substituci?

- ▶ Člověk, co si tím prošel sám a ví jaký to je být závislý na heroinu. Takového člověka, co se z toho dostal. On by mě třeba motivoval proč přestat !
- ▶ Někdo, kdo má zkušenosti s opiáty, aby věděl jak probíhá abst'ák a dokázal se vžít do naší kůže
- ▶ Měl by být přísný, férový, ale zároveň mít individuální přístup k těm, kteří se snaží dodržovat pravidla.
- ▶ Někdo se vzděláním, aspoň Bc.
- ▶ Jako supermana.

Dotazník pro pracovníky metadonu

- ▶ Co jste si mysleli o metadonu (substituční léčbě) než jste začali pracovat v substitučním centru?
- ▶ Měli jste nějaké předsudky vůči klientů závislým na drogách?
- ▶ Zůstali Vám některé z těchto názoru nebo objevily se nové?
- ▶ Co Vám na klientech metadonu vadí?
- ▶ Myslíte, že by mohlo Vaše mínění o klientech ovlivňovat, práci s nimi?
- ▶ Přístupujete ke všem klientům stejně?
- ▶ Co si myslíte o prodeji metadonu na černém trhu?

Co jste si mysleli o metadonu, než jste začali pracovat v substitučním centru?

- ▶ Náhražka za heroin, který je bezpečnější, podávaný v rozumných dávkách
- ▶ Lepší metadon než heroin.
- ▶ Služba pro závislé, kteří místo drogy dostávají nějakou substituci.
- ▶ Věděla jsem, že jsou spory, zda metadonovou léčbu vůbec zavést. (před 25lety)
- ▶ Vlastně jsem toho moc nevěděl, jen minimum základních informací – že jde o substituci opiátů.

Měli jste nějaké předsudky vůči závislým na drogách?

- ▶ Ano, myslela jsem si, že nejsou schopni normálního života.
- ▶ Byla jsem zvědavá, jací jsou to lidé.
- ▶ Ne, ale očekávala jsem horší klienty.
- ▶ Než jsem začal pracovat, tak jsem si představoval, že uživatelé drog mají hlubší duchovní život právě díky drogám, že jsou „duchovní lidi“.
- ▶ Předsudky ne, spíše záchranářský komplex, že všem pomůžu a „vyléčím je“.
- ▶ Předsudky ani ne. Přišlo mi to jako výzva pracovat s lidmi na okraji společnosti.
- ▶ Že se často jedná o manipulativní klienty.
- ▶ Ano, že jsou méně spolehliví.

Zůstaly Vám některé z těchto názorů nebo se objevily nové?

- ▶ S tím duchovním životem to byl samozřejmě nesmysl. Teď vidím závislé klienty jako „lidi chudé na lásku“ z různých důvodů.
- ▶ Snaží se z nás neustále dělat blbce.
- ▶ Spíše se mi potvrdilo, že jsou manipulativní.
- ▶ Přesvědčila jsem se o tom, že tito lidé mají v životě úplně jiné priority než člověk, který není uživatel.
- ▶ Teď nahlížím na problematiku závislosti mnohem komplexněji a hlavně vidím, že to není tak jednoduché stát se ze „závisláka“ normálním člověkem.

Co Vám na klientech metadonu vadí?

- ▶ Jejich nemotivovanost ! Vzít osud do vlastních rukou.
- ▶ To, že lžou, neustále se nás snaží „očůrat“ nemají příliš zájem se někam posunout.
- ▶ Nespolehlivost, manipulace.
- ▶ Lhaní, podvádění.
- ▶ Většina klientů programově lže a chová se naprosto účelově. Nemám rád ten nepoměr mezi požadavky a nároky klientů a jejich vlastním chováním.
- ▶ Vadí mi, že mnohem více než se závislostí jako takovou, pracujeme s problémy, které se týkají jejich etnika (Romové). Například práce na prevenci relapsu je téměř nemožná, protože vykládat jim, že by se měli vyhýbat místům, kde se bere, pro ně není možné splnit, jelikož všichni žijí ve vyloučené lokalitě a často i v bytě s jinými uživateli.

Myslíte, že by Vaše mínění o klientech ovlivňovalo práci s nimi? Přístupujete ke všem klientům stejně?

- ▶ Ne, někteří jsou sympatičtější.
- ▶ Samozřejmě mám radši klienty, kteří pracují a snaží se starat o rodinu, ale věřím, že to na sobě nedávám znát a přístupuji ke všem stejně.
- ▶ Ne, vycházím z potřeb klientů, moje mínění nepletu s prací.
- ▶ Nejde přistupovat ke všem klientům stejně. Je samozřejmě nezbytné dodržovat pravidla vůči všem klientům, ale není možné mít lidsky i pracovní stejně blízko ke všem.
- ▶ Člověk se snaží přistupovat ke všem stejně, ale zcela přirozeně je člověku někdo více sympatický a někdo méně.

Co si myslíte o prodeji metadonu na černém trhu?

- ▶ Vadí mi to, ale beru to jako jakousi „daň“, která s provozem substituce souvisí.
- ▶ Černý trh „funguje“, nevím zda je možný to ohlídat.
- ▶ Docela mi to vadí, protože mám pocit, že ta práce je někdy úplně zbytečná. Klienti nám lžou do očí a potom za rohem prodávají metadon.
- ▶ Myslím si, že pořád lepší si dát čistou látku (metadon) než herák z ulice.
- ▶ Je to určitě špatné, ale asi se s tím nedá nic dělat.
- ▶ Nelze tomu zcela zabránit pokud budou výdeje. A možnost výdejů nelze vzít klientům, kteří pro ně splňují podmínky a nakládají s nimi poctivě.
- ▶ Kladu si otázku v jaké míře se prodej děje a kde všude jsou jeho zdroje.

Shrnutí

- ▶ Substituční léčba metadonem je spojená s mnoha předsudky u závislých i veřejnosti (včetně odborné).
- ▶ Klienti se těžko zvykají na některá pravidla substituční léčby a často mají pocit, že nejsou pro všechny stejná.
- ▶ Prodej metadonu na černém trhu vadí mnohem více pracovníkům substitučního centra než samotným klientům.
- ▶ Pracovníci metadonu obtížně snášejí manipulace ze strany klientů (lhaní, nespolehlivost, nemotivovanost).

Děkuji z pozornost

psychiatricka.ambulance@podaneruce.cz